

Informacje o systemie edukacji w Szkocji: Szkoły średnie

Poradnik dla rodziców dzieci i osób młodocianych,
które używają angielskiego jako języka dodatkowego
(English as an Additional Language, EAL)

Jakie zagadnienia obejmuje ten poradnik?

Niniejszy poradnik zawiera praktyczne informacje, które pomagają zrozumieć organizację systemu edukacji w Szkocji i znaleźć placówkę edukacyjną dla dziecka.

W Szkocji istnieją różne rodzaje szkół:

- Szkoły lokalne.
- Szkoły specjalne.
- Szkoły wyznaniowe.
- Nauczanie w języku gaelickim.
- Szkoły niezależne (wymagające opłaty czesnego).

W tym poradniku opisano szkockie placówki edukacyjne, w których nauka nie wiąże się z żadnymi opłatami.

Rodzice mogą również uczyć swoje dziecko w domu w pełnym wymiarze lub niepełnym wymiarze godzinowym. Taka forma edukacji nazywa się *nauczaniem domowym*. Więcej informacji można uzyskać tutaj: <https://www.mygov.scot/learning-home-education-flexi-schooling/home-education-flexi-schooling>

Miejsce nauki	Informacje
Żłobek (Nursery)	Nieobowiązkowy (dziecko nie musi do niego uczęszczać). Wiek dziecka: Od 0 lat. Godziny opieki finansowane przez państwo obejmują niektóre 2-latki i wszystkie dzieci w wieku 3-4 lat.
Szkoła podstawowa (Primary School) Primary 1 Primary 2 Primary 3 Primary 4 Primary 5 Primary 6 Primary 7	Obowiązkowa (dziecko musi do niej uczęszczać). Wiek dziecka: 4½-12 lat. Lekcje odbywają się zazwyczaj od 9:00 do 15:00, godziny mogą jednak ulegać zmianie.
Szkoła średnia (Secondary School) S1 S5 S2 S6 S3 S4	Poziomy S1-S4 są obowiązkowe. S5 i S6 –dzieci mogą wybierać, czy chcą uczęszczać. Wiek dziecka: 12-16 lat.
Dalsza edukacja College	Dla osób młodocianych w wieku od 16 lat. Niektóre osoby młodociane mogą uczęszczać bezpłatnie. Należy to potwierdzić z college'em.
Edukacja wyższa Instytucja (uniwersytet)	Dla osób młodocianych w wieku od 17 lat. Niektórzy uczniowie mogą uczęszczać bezpłatnie.

1. Jak znaleźć placówkę edukacyjną dla mojego dziecka?

Rady (nazywane również władzami lokalnymi) stosują tzw. „rejon szkolny”, aby określić, w której szkole dziecko otrzyma miejsce. Szkoła położona najbliżej miejsca zamieszkania nie zawsze należy do rejonu szkolnego. Wykaz szkół w danym rejonie szkolnym można znaleźć w witrynie internetowej rady za pomocą kodu pocztowego. Więcej informacji można uzyskać tutaj: <https://www.mygov.scot/register-your-child-for-a-school>

Jeśli formularze online są niedostępne, można porozmawiać z pracownikami szkoły w swoim rejonie lub podczas dołączania do szkoły w trakcie roku szkolnego.

Istnieje możliwość składania podań o przyjęcie do innych szkół poza swoim rejonem szkolnym.

- Jeśli jest dostępne miejsce, podanie musi zostać zatwierdzone.
- Jeśli nie ma wolnego miejsca, można znaleźć szkołę z wolnymi miejscami, zapisać dziecko do szkoły w swoim rejonie szkolnym lub zdecydować się na szkołę prywatną, gdzie obowiązuje czesne.
- W razie odrzucenia podania rodzice mają prawo odwołać się od tej decyzji.

2. W jakim wieku moje dziecko kończy naukę w szkole średniej?

Osoby młodociane, które będą miały 16 lat między 1 marca a 30 września, mogą skończyć naukę w szkole 31 maja. Osoby, które będą miały 16 lat między 1 października a ostatnim dniem lutego, mogą skończyć naukę w szkole pierwszego dnia przerwy z okazji Świąt Bożego Narodzenia.

3. Gdzie można znaleźć informacje o terminach semestrów szkolnych i wakacji?

Terminy semestrów szkolnych i wakacji różnią się w zależności od regionu Szkocji.

Aby poznać terminy, należy porozmawiać z pracownikami danej szkoły lub odwiedzić tę witrynę internetową: <https://www.mygov.scot/school-term-holiday-dates>

4. Jakie oczekiwania mogę mieć wobec szkoły?

Należy przeczytać *podręcznik informacyjny szkoły*, aby uzyskać więcej informacji na niej temat. Każda szkoła powinna mieć podręcznik informacyjny.

Szkoła może oferować dziecku:

- Dni przejściowe: uczniowie na poziomie Primary 7 będą mieli okazję spędzenia kilku dni w nowej szkole średniej, aby zobaczyć, jak wygląda w niej nauka.
- Regularne lekcje prowadzone według planu lekcji; każda lekcja jest prowadzona przez nauczyciela wyspecjalizowanego w danej dziedzinie.
- Dostęp do pełnego programu nauczania – więcej informacji podano poniżej.
- Inkluzywne podejście, zgodnie z którym wszystkie dzieci są traktowane uczciwie.
- Regularne prace domowe związane z programem nauczania.

Co jeszcze moje dziecko będzie robić w szkole?

Dziecko będzie mogło uczestniczyć w zajęciach pozalekcyjnych, wycieczkach oraz innych wydarzeniach, takich jak:

- Zbiórki i okazje do *wspólnego praktykowania wiary*.
- *Zajęcia pozalekcyjne i kółka zainteresowań*, np. sportowe, muzyczne i teatralne.
- *Wycieczki szkolne* do ciekawych miejsc / teatrów / na wydarzenia sportowe.
- *Zgromadzenia klasowe i przedstawienia*, podczas których można oglądać występy dzieci.
- *Wydarzenia społeczne i zbiórki charytatywne*, np. dni sportu, festyny, dyskoteki i turnieje wiedzy.

Gdzie znaleźć informacje o aktualnych wydarzeniach w szkole?

Szkoła będzie regularnie komunikować się z rodzicami, przekazując informacje na temat tego, co dzieje się w klasie dziecka. Szkoły korzystają z różnych form komunikacji, takich jak:

- *Witryna internetowa szkoły*: ważne daty, informacje i ogłoszenia.
- *Powiadomienia*: wiadomości tekstowe, media społecznościowe (np. Twitter) i aplikacje.
- *Systemy online: posiłki szkolne i zebrania z rodzicami*.
- *Wiadomości e-mail i pisma*: informacje o szkole, klasie i wakacjach.
- *Zebrania z rodzicami i oceny pracy ucznia*: osobiste spotkania i oceny pracy.
- *Spotkania i zebrania informacyjne*: informacje na temat przedmiotów i życia szkoły.
- *Komunikacja bezpośrednia*: indywidualne rozmowy przez telefon lub e-mail.
- *Rada rodziców / stowarzyszenie rodziców i nauczycieli*: jest to grupa rodziców wybrana przez innych rodziców do reprezentowania ich stanowiska.

Więcej informacji można uzyskać, rozmawiając z innymi rodzicami.

5. Jakie oczekiwania będzie miała szkoła wobec mnie?

Obowiązki rodzica obejmują m.in.:

- Codzienne i punktualne wysyłanie dziecka do szkoły, chyba że jest chore, ma wizytę u lekarza lub obchodzi święto religijne.
- Szczegółowe informacje na temat *bezpłatnego transportu do szkoły* można uzyskać od lokalnej rady tutaj: <https://www.mygov.scot/free-school-transport>
- Kontaktowanie się ze szkołą i informowanie o przyczynach nieobecności dziecka. Jeśli to możliwe, należy poinformować szkołę z wyprzedzeniem.
- Informowanie szkoły o wszelkich ważnych wydarzeniach lub istotnych sytuacjach w życiu dziecka lub rodziny.
W ten sposób może ona udzielić potrzebnego wsparcia.
- Udostępnianie informacji *medycznych* i danych *kontaktowych*.
- Wypełnianie *formularzy zgody* umożliwiających dziecku uczestnictwo w szkolnych wycieczkach, sesjach zdjęciowych itp.

6. Kto zajmuje jakie stanowisko w szkole?

Podręcznik informacyjny szkoły lub jej witryna internetowa zawierają zdjęcia oraz imiona i nazwiska pracowników szkoły. Czasami te informacje są również wywieszane przy wejściu do szkoły.

Warto zapytać pracowników szkoły, kto będzie pracował z dzieckiem. Może to być:

- *Dyrekcja* – np. dyrektor / dyrektorka, zastępca dyrektora / dyrektorki.
- *Pracownicy administracyjni* – np. sekretarka szkolna.
- *Kadra nauczycielska* – np. nauczyciel klasy.
- *Personel opieki psychologiczno-pedagogicznej* – np. psycholog szkolny, pedagog.
- *Nauczyciele specjaliści* – np. nauczyciel EAL (English as an Additional Language), nauczyciel ESOL (English for Speakers of Other Languages).
- *Pracownicy obsługi szkoły* – np. asystenci ds. pomocy uczniom, wsparcie dla kadry nauczycielskiej.

7. Jakie przedmioty są nauczane i oceniane w szkole?

Program nauczania obowiązujący w Szkocji to Curriculum for Excellence. Jest on przeznaczony dla dzieci i osób młodocianych w wieku 3-18 lat.

Opracowano go, aby umożliwić młodym osobom zdobycie wiedzy, umiejętności oraz cech potrzebnych do nauki, życia oraz pracy w XXI wieku.

Pomaga on każdemu dziecku lub osobie młodocianej zostać:

- uczniem odnoszącym sukcesy,
- osobą o dużej pewności siebie,
- odpowiedzialnym obywatelem,
- osobą wnoszącą wkład w życie społeczeństwa.

Etapy i poziomy

Program nauczania jest podzielony na dwa ogólne etapy:

- Etap edukacji ogólnej (Broad General Education) – od edukacji wczesnoszkolnej do końca poziomu S3.
- Kształcenie specjalistyczne (Senior Phase) obejmujące naukę na potrzeby kwalifikacji (poziomy S4-S6).

Kształcenie ogólne (BGE, Broad General Education)

3 lata – P1 Poz. wczesnoszk.

P2 – P4 Poziom pierwszy

P5 – P7 Poziom drugi

S1 – S3 Poziom trzeci / czwarty

S4 – S6 Poziom ostatni

Etap edukacji ogólnej jest podzielony na pięć poziomów programu nauczania (wczesnoszkolny, pierwszy, drugi, trzeci i czwarty) i obejmuje osiem przedmiotów nauczania.

Sztuka
ekspresyjna

Zdrowie
i samopoczucie

Języki

Umiejętności czytania
i pisania oraz język
angielski

Liczenie
i matematyka

Edukacja religijna
i etyka

Nauki
ściśle

Nauki
społeczne

Istnieje również nacisk na rozwój umiejętności czytania i pisania oraz liczenia we wszystkich obszarach nauczania, a także naukę umiejętności uczenia się, życia i pracy, jako że osoby młodociane przygotowują się do dorosłego życia.

Pod koniec etapu edukacji ogólnej osoby młodociane otrzymają wsparcie w toku nauki zwanym Ostatnim etapem (Senior Phase), które pomoże im zdobyć kwalifikacje National 1-National 5. Ostatni etap (Senior Phase) oferuje możliwość zdobycia specjalizacji prowadzącej do uzyskania kwalifikacji. Osoby młodociane będą miały szeroką gamę możliwości doświadczenia nauki oraz zdobywania kwalifikacji.

Jednymi z najważniejszych rodzajów kwalifikacji w Szkocji są kwalifikacje krajowe (NQs, National Qualifications). Obejmują one różne przedmioty dostosowane do zainteresowań poszczególnych uczniów. Osoby młodociane mogą być zobowiązane do zaliczenia różnych rodzajów zajęć w ramach poszczególnych kursów, których się uczą. Egzaminy są przeprowadzane przez instytucję Scottish Qualifications Authority (SQA).

Niektóre szkoły oferują egzaminy ESOL (English for Speakers of Other Languages). Więcej informacji można uzyskać w szkole. W niektórych szkołach mogą być dostępne egzaminy w języku ojczystym ucznia. Należy skontaktować się ze szkołą, aby uzyskać więcej informacji.

8. Czego będzie potrzebować moje dziecko?

Należy zapytać pracowników szkoły, do której będzie uczęszczać dziecko, czy jest wymagany mundur szkolny i gdzie można go kupić.

- W większości szkół w Szkocji i dzieci muszą nosić mundur.
- Szkoła udostępni listę rzeczy, które trzeba kupić oraz poinformuje, gdzie można kupić wszystkie te rzeczy. Należy również zapytać o rzeczy potrzebne na WF (wychowanie fizyczne) oraz na pływalnię.
- Rodzice mogą być również uprawnieni do „dofinansowania mundurka” (School Clothing Grant). Więcej informacji podano tutaj: <https://www.mygov.scot/clothing-grants>

Większość szkół zapewnia uczniom lunch na stołówce lub w kafeterii. Osoby młodociane mogą przynieść lunch z domu. Jeśli mieszkają blisko szkoły, mogą udać się na posiłek do domu.

W większości szkół można również kupić przekąski. W niektórych szkołach nie można obecnie płacić gotówką.

Należy złożyć wniosek o bezpłatne posiłki szkolne, jeśli korzysta się z innych świadczeń, ponieważ może to pomóc w uzyskaniu dofinansowania mundurka. Wnioski można składać w witrynie internetowej lokalnej rady. Więcej informacji podano tutaj:

<https://www.mygov.scot/school-meals>

Zasiłek dla uczniów z rodzin o niskich dochodach (EMA, Education Maintenance Allowance) to cotygodniowy zasiłek dla uprawnionych do niego uczniów. Jest wypłacany co 2 tygodnie. Osoby kwalifikujące się do otrzymania zasiłku muszą złożyć wniosek bezpośrednio w szkole lub college'u. Więcej informacji podano tutaj: <https://www.mygov.scot/ema>

9. Jakie dodatkowe wsparcie jest dostępne dla potrzebujących go uczniów?

Wszystkie dzieci i osoby młodociane mają prawo do uzyskania wsparcia, którego potrzebują, aby osiągnąć swój pełny potencjał nauki. W Szkocji obowiązuje inkluzywny system edukacji, który koncentruje się na przewyżczeniu barier w nauce i *dostosowaniu go do potrzeb każdego dziecka* (GIRFEC, Getting It Right for Every Child).

Niektóre dzieci i osoby młodociane potrzebują dodatkowego wsparcia.

Dziecko może potrzebować takiego wsparcia z różnych przyczyn, takich jak:

- Środowisko do nauki.
- Sytuacja rodzinna.
- Potrzeby związane ze zdrowiem lub niepełnosprawnością.
- Czynniki socjologiczne i psychiczne.

Władze lokalne dysponują zasadami wyjaśniającymi, jak zidentyfikować, zaplanować oraz udzielić wsparcia dzieciom i osobom młodocianym, które potrzebują dodatkowej pomocy w nauce.

10. Jak pomóc mojemu dziecku w nauce?

Informacje na temat tego, jak pomóc swojemu dziecku w nauce podano [tutaj](#). Można też odwiedzić stronę www.bell-foundation.org.uk/eal-programme/guidance/parental-involvement/